

بررسی ترمیم‌های گفتاری در زبان فارسی

رضا مقدم کیا^۱

بانته آحیدرپور^۲

چکیده

ترمیم، یکی از پدیده‌های رایج در مکالمات روزمره همه زبان‌ها و از جمله زبان فارسی است. ترمیم جایگزینی است برای گفتار تولید شده قبلی که گوینده یا فرد دیگری در گفتگو بیان می‌کند. مطالعه ترمیم، بخشی از حوزه مکالمه کاوی است که گفتگوهای روزمره را در قالب داده‌های صوتی و تصویری مطالعه می‌کند. پژوهش حاضر به دنبال مشخص کردن انواع ترمیم‌ها و جایگاه آنها در توالی نوبت‌ها در گفتگوهای تلویزیونی زبان فارسی و نیز تعیین بسامد وقوع هر یک از انواع ترمیم‌ها و آغازگرهای واژگانی و غیرواژگانی همراه آنها است. یافته‌های تحقیق نشان داد که به طور کلی، نوبت‌ها و جایگاه‌های انواع ترمیم در مصاحبه‌های تلویزیونی زبان فارسی با آنچه شگلاف و همکاران (۱۹۷۷) در مورد زبان انگلیسی آمریکایی بیان کرده‌اند یکسان است. در همین راستا بررسی داده‌های تحقیق نشان داد که استفاده از خودترمیمی خودآغازی نسبت به سایر انواع ترمیم و کاربرد آغازگرهای غیر واژگانی نسبت به آغازگرهای واژگانی ارجحیت دارد. سرانجام در خصوص نقش تعاملی ترمیم مشخص گردید که پابندی به استفاده از واژگان فارسی، آگاه کردن بینندگان و روشن کردن مطلب برای آنها، کوتاه کردن بحث به دلیل کمبود وقت و توجه به حساسیت‌ها و باورهای بینندگان از جمله عوامل برون زبانی است که در مصاحبه‌های تلویزیونی بر نوع آغاز و اجرای ترمیم تأثیر می‌گذارد.

واژه‌های کلیدی: ترمیم، مکالمه کاوی، انواع ترمیم، آغازگر غیر واژگانی، آغازگر واژگانی

۱. مقدمه

در هر گفتگو، مسئولیت مشترک گوینده و شنونده آن است که بر سر معانی به توافق برسند تا بین آنها مبادله اجتماعی معنی دار انجام شود. اگر گفت و گو به طور مؤثر و معنی دار انجام شود، شنونده می‌تواند تعبیر درست و معنی داری از کلام گوینده داشته باشد. طبیعت گفتار چنین است که سخنوران پیش از آنکه اطمینان حاصل کنند که چه می‌خواهند بگویند، شروع به صحبت می‌کنند. بنابراین ممکن است در گفتگو اشکال یا اختلال ایجاد شود که در این صورت دست‌یابی به تعبیر درست امکان پذیر نخواهد بود. در چنین شرایطی گوینده فرصت دارد که اختلال یا اشکال در گفته خود را ترمیم (repair) کند یعنی آنچه را که گفته است همراه با نوعی تصحیح تکرار کند. بنابراین، ترمیم گفته‌ای است که جایگزین گفتار تولید شده قبلی می‌شود. اگر گوینده ترمیم را انجام ندهد، شنونده یا سایر مشارکین (participants) در موقعیت ارتباطی، ترمیم را آغاز و اجرا می‌کنند.

پیش از ظهور مکالمه‌کاوی (conversation analysis)، این گونه نارسایی‌های گفتاری تحت عنوان خطاهای گفتاری یا لغزش‌های زبانی و برای اهداف مختلفی چون درک ساز و کارهای تولید گفتار (هاکت ۱۹۶۷، فرامکین ۱۹۶۸)، نشان دادن واقعیت واحدها و قواعد واج‌شناختی و رابطه میان توانش و کنش زبانی (فرامکین ۱۹۶۸، گرین ۱۹۶۹) و برای نشان دادن قواعد احتمالی شکل‌گیری گفتار (فرامکین، ۱۹۷۳) مطالعه می‌شدند. اما اولین بار در حوزه مکالمه‌کاوی بود که خطاها و تصحیح‌های موجود در گفتگو به عنوان زیرشاخه‌ای از یک پدیده کلی‌تر به نام ترمیم‌های گفتاری مطالعه شدند. از نظر کارورزان این حوزه همچون شگلایف و همکاران (۱۹۷۷)، کارکرد سازمان ترمیم تنها تصحیح خطاهای واقعی موجود در نوبت گوینده نیست، بلکه در واقع رفع مشکلاتی است که در صحبت کردن، شنیدن و درک کردن وجود دارد. آنها تأکید می‌کنند که "وقوع خطا همیشه به ترمیم نمی‌انجامد و از ترمیم همیشه برای تصحیح خطا استفاده نمی‌شود، بلکه گوینده بعضاً ممکن است برای بهتر بیان کردن منظور خود حتی سازه‌ای خوش‌ساخت و بی‌نقص را تغییر دهد و سازه‌ای دیگر را جایگزین آن کند. بر این اساس ترجیح می‌دهیم به جای اصلاح از ترمیم استفاده کنیم تا دامنه گسترده‌تری از این فرایند را در بر بگیرد" (همان: ۳۶۳).

پژوهش‌های دیگر درباره ترمیم نشان می‌دهد که گویندگان ممکن است از ترمیم برای اهداف تعاملی هم استفاده کنند. برای مثال، خودترمیمی ممکن است برای نشان دادن هویت گوینده و تعریف موقعیت، یا نشان دادن شک و تردید به کار رود (گودوین ۱۹۸۷). دگرترمیمی بیشتر در گفتگوهای خودمانی نقش دارد (بسیندر ۱۹۸۹). همچنین بزرگسالان برای تصحیح خطاهای کودکان (درو ۱۹۸۱) و معلمان برای اهداف آموزشی (مک هول ۱۹۹۰) از دگرترمیمی استفاده می‌کنند. شگلایف و همکاران (۱۹۷۷: ۳۸۱) معتقدند که دگرترمیمی در گفتار بین والدین و کودکان، جنبه تصحیح ندارد، بلکه ابزاری برای اجتماعی شدن است و وسیله‌ای است برای آموزش به کسانی که در حال آموختن و کسب مهارت‌های زندگی‌اند. همچنین از نظر آنها گاه دگرترمیمی در فضای داستان‌گویی به عنوان ابزاری برای همدلی با راوی به کار می‌رود. ابعاد و ویژگی‌های سازمان ترمیم در زبان‌های مختلف مطالعه شده است که از جمله می‌توان به زبان‌های تایوانی (موثرمان ۱۹۷۷)، نوکولایلا (Nukulaelae) (بسیندر ۱۹۸۹) و چینی (وی ۱۹۹۸) اشاره کرد. نکته مورد تأکید همه این پژوهشگران آن است که ویژگی‌های سازمان ترمیم در زبان‌های مورد مطالعه آنها به طور کلی بر توصیف شگلایف و همکاران (۱۹۷۷) از ترمیم در زبان انگلیسی منطبق بوده است و اگر

هم تفاوتی دیده شده در نوع آغازگرهای واژگانی و ساخت نحوی ترمیم‌ها است. با این حال، ترمیم در زبان فارسی چندان بررسی نشده است. از معدود مطالعاتی که در مورد ترمیم در زبان فارسی انجام شده، پایان‌نامه محرابی (۱۳۸۸) است که تحقیق خود را به تحلیل نحوی خودترمیمی در همان نوبت (same-turn self-repair) محدود نموده است. از این رو جای آن دارد که پدیده ترمیم در زبان فارسی در داده‌های مختلف و به‌طور همه‌جانبه مطالعه شود. در تحقیق حاضر نوع و جایگاه ترمیم‌ها در توالی نوبت‌ها، درصد وقوع انواع ترمیم، و آغازگرهای واژگانی و غیرواژگانی را در داده‌هایی که از مصاحبه‌های تلویزیونی زبان فارسی گردآوری شده است بررسی می‌کنیم.

۲. چارچوب نظری

مکالمه‌کاوی حوزه‌ای است که ساز و کارهای حاکم بر گفتگوهای روزمره و چگونگی دستیابی به پیوستگی (coherence) در این نوع گفتمان را مطالعه می‌کند. فرض بنیادی مکالمه‌کاوان در مطالعه گفتار طبیعی آن است که تعامل گفتاری نظامی سازمان یافته دارد (اتکینسون و هریتیچ ۱۹۸۴). پژوهشگران این حوزه با بررسی استقرائی گفتگوهای ضبط شده از محیط‌های مختلف همچون کلاس درس، مطب پزشکان و مانند آن‌ها می‌کوشند الگوهای موجود در داده‌ها را بازبایی کنند. ساکس، شگلاف و جفرسون (۱۹۷۴) با الهام از دیدگاه‌های گارفینکل (۱۹۶۷) در روش‌شناسی قومی (ethnomethodology)، ساز و کارهای این حوزه را بسط و گسترش دادند به طوری که امروزه از این ساز و کارها در جامعه‌شناسی، زبان‌شناسی قومی، روان‌شناسی و بسیاری از حوزه‌های علمی دیگر استفاده می‌شود. مکالمه‌کاوان جنبه‌های مختلفی از گفتگوهای روزمره همچون نظام نوبت‌گیری، توالی نوبت‌ها، هم‌پوشی در گفتار و نیز سازمان ترمیم و تصحیح خطاهای گفتاری را مطالعه می‌کنند. شگلاف و همکاران (۱۹۷۷) برای اولین بار سازمان ترمیم را در زبان انگلیسی آمریکایی بررسی کردند. یافته‌های آنها نشان داد که ترمیم در انواع گفتگوها فرایندی قابل توجه است و برای مواجهه با مسائل معمول در گفتگوها و حل و فصل آنها سازمانی نظام‌یافته دارد (درو ۱۹۹۷، شگلاف ۲۰۰۰).

۲-۱. اجزا و انواع ترمیم

هر ترمیم از سه بخش تشکیل می‌شود. عنصر نیازمند ترمیم که به آن محل اشکال (trouble-source) هم می‌گویند، آغاز ترمیم و جایگزین ترمیم. همچنین ترمیم به اشکال مختلف دسته‌بندی می‌شود. اما شخصی که ترمیم را آغاز می‌کند (خود و یا دیگری) و شخصی که آن را اجرا می‌کند (خود و یا دیگری) دو ملاک عمده در این تقسیم‌بندی‌اند. براین اساس چهار نوع ترمیم اصلی به شرح زیر وجود دارد. لازم به توضیح است که برای هر یک از انواع ترمیم در بخش تحلیل داده‌ها مثال آورده شده است.

۱- خودترمیمی خودآغازی (self-initiated self-repair): گوینده خود، عنصر نیازمند ترمیم را تشخیص می‌دهد و سپس ترمیم را آغاز و اجرا می‌کند. این فرایند با تغییرات آوایی و واژی-نحوی و در بیشتر موارد با نقش نماهای آغازگر همراه است.

- ۲- خودترمیمی دگرآغازی (other-initiated self-repair): ترمیمی است که در آن مخاطب، عنصر نیازمند ترمیم را تشخیص داده و ترمیم را آغاز می‌کند اما خود گوینده آن را اجرا می‌کند.
- ۳- دگرترمیمی خودآغازی (self-initiated other-repair): در این نوع ترمیم، گوینده عنصر نیازمند ترمیم، می‌کوشد تا مخاطب را وادار کند که ترمیم را انجام دهد. برای مثال اگر به خاطر آوردن اسمی برایش مشکل باشد از مخاطب کمک می‌گیرد تا آن اسم را به یادش بیاورد.
- ۴- دگرترمیمی دگرآغازی (other-initiated other-repair): در این نوع ترمیم، مخاطب عنصر نیازمند ترمیم را تشخیص داده و ترمیم را آغاز و اجرا می‌کند.

۲-۲. نوبت‌گیری و ترمیم

ترمیم ارتباط نزدیکی با سازمان نوبت‌گیری در گفتار دارد. هریک از سه بخش یک ترمیم ممکن است با توجه به نوع ترمیم در جایگاه‌ها و نوبت‌های مختلفی قرارگیرند. مبنای تعیین نوبت‌ها و جایگاه‌ها نوبتی است که در آن عنصر نیازمند ترمیم یا محل اشکال قرار دارد که همان نوبت نامیده میشود و از نظر جایگاه اولین است و سایر نوبت‌ها و جایگاه‌ها در رابطه با آن تعیین می‌شوند. با توجه به تقسیم‌بندی‌های یسپرسن (۱۹۹۸: ۱۳)، شگلاف و همکاران (۱۹۷۷: ۳۶۶-۳۶۷) و شگلاف (۱۹۹۲، ۲۰۰۰) نوبت‌ها و جایگاه‌ها را می‌توان در جدول زیر نشان داد.

نوبت	جایگاه	نوع آغاز ترمیم	نوع اجرای ترمیم
همان	اولین، دومین	خود	خود
بعدی	سومین	دیگری	دیگری
سومین	چهارمین	خود	خود/دیگری

جدول (۲-۱): جایگاه و نوبت انواع ترمیم با توجه به نوع آغاز و اجرای آنها

۲-۳. فنون آغازگری ترمیم

شگلاف و همکاران (۱۹۷۷: ۳۶۸-۳۶۷) معتقدند که خودآغازی و دگرآغازی با استفاده از فنون آغازگری (initiator techniques) قاعده‌مند و مشخصی به اجرا در می‌آیند. خودآغازی در همان نوبتی که عنصر نیازمند ترمیم در آن قرار دارد با تعداد زیادی عناصر غیرکلامی مانند سرفه، کشش صدا، آه، اوهوم و مانند آن‌ها همراه است تا بدین وسیله گوینده ضمن حفظ نوبت سخن گفتن، مشخص کند که در ادامه می‌خواهد گفته قبلی‌اش را ترمیم کند. این عناصر، آغازگرهای غیرواژگانی‌اند. اگر گوینده از واژه‌ها یا عباراتی مانند «منظورم اینه»، «چه طور بگم»، «یعنی» و غیره استفاده کند، آغازگرهای واژگانی را به کار برده است. آغازگرها در همه انواع ترمیم در ابتدای «عنصر در حال ترمیم» (repairing segment) قرار می‌گیرند. همچنین در ترمیم دگرآغازی معمولاً از برخی ابزارهای سازنده نوبت (turn-construction device) برای آغاز ترمیم استفاده می‌شود که برخی از آنها به شرح زیر است:

۱. ها؟، چی؟

۲. ادات استفهامی مانند: کجا، کی (چه کسی)، کی (چه موقع)
  ۳. تکرار بخشی از قسمت نوبت حاوی عنصر نیازمند ترمیم به علاوه یکی از ادات استفهامی
  ۴. تکرار بخشی از نوبت حاوی عنصر نیازمند ترمیم
  ۵. یکی از عبارت‌های «یعنی» یا «منظورت اینه که...» به علاوه بخش درک شده از نوبت قبلی (نوبت حاوی محل اشکال یا همان عنصر نیازمند ترمیم)
- یسپرسن (۱۳:۱۹۹۸) معتقد است که گویندگان در جایگاه دوم معمولاً از عناصر واژگانی «یا» و «منظورم اینه که» استفاده می‌کنند و در جایگاه چهارم که گوینده عنصر نیازمند ترمیم، آن را آغاز و اجرا می‌کند عناصر واژگانی مانند «نه» و «منظورم این نبود» به کار می‌رود. همچنین مطالعه ترمیم در زبان‌های دیگر نشانگر وجود برخی ویژگی‌های زبان-ویژه در مورد فنون آغاز ترمیم است (وی ۱۹۹۸).

۴-۲. ترجیح در سازمان ترمیم

- یسپرسن (۱۴:۱۹۹۸) معتقد است استفاده از خودترمیمی نسبت به دگرترمیمی و خودآغازی نسبت به دگرآغازی ارجحیت دارد. شگلاف و همکاران (۳۷۷:۱۹۷۷) این ارجحیت را با ذکر موارد زیر نشان می‌دهند:
۱. فرصت ترمیم خود آغازی قبل از فرصت ترمیم دگرآغازی می‌آید.
  ۲. گوینده عنصر نیازمند ترمیم عموماً از فرصت خودآغازی در همان نوبت یا در محل انتقال نوبت استفاده می‌کند.
  ۳. فرایند ترمیم خود آغازی در همان نوبت قاعداً منجر به خودترمیمی موفق در همان نوبت می‌شود.

۳. نوع داده‌ها و تحلیل آن‌ها

داده‌های پژوهش حاضر را ۴۲۶ دقیقه مصاحبه زنده تلویزیونی تشکیل می‌دهد که به‌طور تصادفی در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ از شبکه‌های مختلف سیمای جمهوری اسلامی ایران ضبط شد. کوشش شد تا مصاحبه‌ها از برنامه‌ها و موضوعات مختلف ورزشی، اجتماعی، سیاسی، مذهبی، پزشکی و مانند آن‌ها گردآوری شوند. در کلیه مصاحبه‌ها دو نفر شرکت داشتند، مصاحبه‌گر (یا مجری) و مصاحبه شونده. مصاحبه‌های زنده نسبت به گفتگوهای از پیش ضبط شده که معمولاً ویرایش می‌شوند و از جنبه‌های طبیعی برخوردارند. اگرچه در مصاحبه، گوینده گفتارش را نسبت به گفتگوهای روزمره بیشتر کنترل می‌کند، با این حال در ۴۲۶ دقیقه مصاحبه تعداد ۶۰۱ ترمیم شناسایی گردید. در مرحله بعد ترمیم‌ها با توجه به اینکه در کدام نوبت و جایگاه روی داده بودند و چه کسی ترمیم را آغاز یا اجرا کرده بود دسته‌بندی، مکالمه‌نگاری و تحلیل شدند. در مورد آغازگرهای واژگانی و غیر واژگانی در ترمیم‌ها نیز همین شیوه دنبال گردید. لازم به توضیح است در میان ترمیم‌های بررسی شده هیچ نوع ترمیمی مشاهده نشد که در یکی از انواع ترمیم‌ها که در ۲-۱ معرفی کردیم قرار نگیرد یا اجزایی متفاوت داشته باشد و یا بدون آغازگر شروع شده باشد. برای مکالمه‌نگاری داده‌ها از نشانه‌های جفرسون (۲۰۰۴) استفاده شده است. آن هم فقط از نشانه‌هایی که به موضوع ترمیم مربوط می‌شوند. این نشانه‌ها عبارتند از: استفاده از - برای نشان دادن قطع گفتار، (.) برای مکث، [ ]

برای آغاز و پایان همپوشانی، « » برای محل قرار دادن صداهای غیر زبانی، = برای نبودن مکث بین دو نوبت، و از : برای کشیده بودن صدا. همچنین آغازگرهای غیر واژگانی در { } قرار داده شده‌اند، آغازگرهای واژگانی با حروف خوابیده مشخص شده‌اند و زیر عباراتی که در آنها ترمیم انجام گرفته خط کشیده شده است. در ادامه نمونه‌هایی را برای هریک از انواع ترمیم ذکر می‌کنیم.

۳-۱. خودترمیمی خودآغازی

خود ترمیمی مانند سایر ترمیم‌ها می‌تواند در مکان‌های مختلفی از ساختار نوبت، آغاز و اجرا گردد، اما در داده‌های تحقیق دو مکان اصلی برای قرارگرفتن آغاز ترمیم در همان نوبت مشاهده گردید: در درون نوبتی که خطا روی داده است و در محل انتقال نوبت. بررسی داده‌های تحقیق نشان داد که خودترمیمی خودآغازی معمولاً در درون نوبتی که خطا روی داده است، یعنی در واحد سازنده نوبت (turn-constructive unit)، آغاز و اجرا می‌شود. محل آغاز و اجرای ترمیم، در اغلب موارد به محل وقوع خطا بسیار نزدیک است. اما گاه خودترمیمی خودآغازی در نوبت سوم قرار می‌گیرد که در این صورت، عنصر نیازمند ترمیم و آغاز و اجرای ترمیم در یک نوبت قرار ندارند.

۳-۱-۱. خودترمیمی خودآغازی در همان نوبت

اگر خودترمیمی خودآغازی در همان نوبت، یعنی در نوبتی که خطای گفتاری روی داده است آغاز و اجرا شود، سه مکان برای آغاز و اجرای ترمیم وجود دارد:

الف. آغاز و اجرای ترمیم دقیقاً در مکان وقوع عنصر نیازمند ترمیم (محل اشکال) قرار دارد. مانند مثال (۱):

(۱) مجری: الان یه اس ام اس داریم { (.) } پیامک داریم دوباره از بوشهر اومده استدا داریم مشکل استادیوم ورزشی اینجا را هم مطرح کنید-

درمثال (۱) گوینده برای تصحیح یک خطای واژگانی (در راستای اجتناب از کاربرد واژه بیگانه و پای‌بندی به استفاده از واژگان فارسی در رسانه ملی) «پیامک» را جایگزین «اس ام اس» می‌کند. ترمیم در نوبتی که خطا روی داده است و در درون واحد سازنده نوبت آغاز و اجرا شده است. آغاز ترمیم با استفاده از آغازگر غیرواژگانی مکث کوتاه متمایز شده است. ترمیم‌هایی از این دست به وفور در گفتگوهای تلویزیونی مشاهده می‌شود.

ب. گوینده ترمیم را قبل از اینکه تولید عنصر نیازمند ترمیم کامل شود، آغاز و اجرا می‌کند، مانند مثال (۲):

(۲) مهمان برنامه: این چرای قضیه رو امشب در خدمت شما برای بینندگان عزیز باز کنیم.

مجری: آقای دکتر شما (.) حالا گذشته ازین که در تصدی‌گری نماینده مجلس شورای اسلامی هستید یکی از

ف { - } اعضای محترم کمیسیون بهداشت درمان هستید در سابقه .....

در مثال (۲) گوینده در میانه تولید واژه «افراد»، تولید را متوقف می‌کند و پس از یک خود انقطاعی واژه «اعضا» را

جایگزین می‌کند. بدین ترتیب فرایند ترمیم قبل از پایان یافتن تولید عنصر نیازمند ترمیم، آغاز و اجرا شده است.

ج. ترمیم کمی دورتر از محل وقوع خطا، اما در درون همان نوبت، آغاز و اجرا می‌شود. مثال (۳) نمونه‌ای برای این نوع خودترمیمی است.

(۳) مهمان برنامه: ما باید تعدادی نیروی متخصص کارآمد برای این امر {-} دولت باید تعدادی نیروی متخصص برای این امر استخدام کنه که مسئله اقتصاد به شکل جدی(.) کنکاش بشه ..... همانطور که مشخص است در اینجا واژه «دولت» جایگزین ضمیر «ما» شده است. این ترمیم در نوبتی که خطا در آن روی داده، اما با کمی فاصله از «عنصر نیازمند ترمیم»، آغاز و اجرا شده است. ترمیم‌هایی که تا کنون معرفی شدند از نوع ترمیم واژگانی بودند، اما خودترمیمی ممکن است برای ترمیم نوع دیگری از «عبارت‌های نیازمند ترمیم» هم استفاده شود. در چنین مواردی خودترمیمی، زمانی آغاز و اجرا می‌شود که گوینده در پیش بردن واحد سازنده نوبت دچار مشکل شود. در ترمیم‌هایی از این دست، گوینده پاره‌گفتاری را که هنوز کامل نشده رها می‌کند و پاره گفتار جدیدی را تولید می‌کند تا نوبت سخن گفتن‌اش را حفظ کند. مثال (۹) نمونه‌ای است برای این نوع خودترمیمی.

(۴) مهمان برنامه: .... خوب ما به عنوان نماینده ملت این مسائل و شرایطو گوشزد کردیم اما متأسفانه آنچه ما دریافت کردیم بی‌توجهی و مضای منظورم اینه متأسفانه همیشه به این مسائل به ظاهر کم اهمیت اما اساسی بی‌توجهی شده.

همانطور که مشاهده می‌شود گوینده در حال تولید واژه «مضایقه» است که با یک خودانقطاعی، پاره‌گفتار حاوی این واژه را رها می‌کند و پاره‌گفتار جدیدی را تولید می‌کند. واژه «مضایقه» به صورت کامل تولید نمی‌شود و به جای آن، گوینده با استفاده از «منظورم اینه» به عنوان آغازگر واژگانی، نوبت خود را حفظ می‌کند. پاره‌گفتار پس از آغازگر واژگانی از نظر نحوی از پاره‌گفتار نیمه تولید شده، مجزا و متفاوت است.

در تمام مثال‌هایی که تا کنون ذکر گردید «عنصر نیازمند ترمیم»، آغاز ترمیم و جایگزین ترمیم، همه در یک نوبت و در یک جایگاه قرار دارند یعنی در «همان نوبت» و در «اولین جایگاه». همچنین آغاز ترمیم در درون نوبتی که خطا روی داده و بلافاصله بعد از «عنصر نیازمند ترمیم» و در مواردی در ادامه نوبت و کمی دورتر از آن قرار دارد، اما خودترمیمی خودآغازی در مکان دیگری هم آغاز و اجرا می‌شود و آن محل انتقال نوبت است، یعنی جایی که مکان احتمالی تکمیل نوبت و در بردارنده «عنصر نیازمند ترمیم» است. چون محل اشکال در مکان تکمیل نوبت یا نزدیک به آن قرار دارد، ترمیمی که به دنبال آن می‌آید در جایگاه محل انتقال نوبت قرار می‌گیرد. به مثال (۵) توجه کنید.

(۵) مهمان برنامه: ما آمار بسیار بالایی داریم که از کشورهای همجوار میان تو بیمارستانای ما خدمت می‌گیرن چرا پس ما اون حاصل [ما اونچه نیست که انتظار داریم =

مجری:]= چرا؟

مهمان برنامه: [چرا؟] برای اینکه ببینید در مدیریت برای اینکه تکریم ارباب رجوع بشه برای اینکه اعتباربخشی بشه به درمان اینه که ما هم شرایط مراجعین را در نظر بگیریم هم شرایط پزشکان {(.)} شرایط خدمت دهندگان.

در این مثال، «شرایط پزشکان» «عنصر نیازمند ترمیم» است که در مکان تکمیل نوبت قرار گرفته است، یعنی جایی که عبارت ترمیمی، جایگزین «عنصر نیازمند ترمیم» می‌شود. در اینجا ترمیم در محل انتقال نوبت، پس از

تکمیل واحد سازنده نوبت، آغاز و اجرا می‌شود. بنابراین در این نوع از خودترمیمی خودآغازی «عنصر نیازمند ترمیم»، آغاز ترمیم و جایگزین ترمیم ممکن است در «همان نوبت» و در «دومین جایگاه» قرار بگیرند.

۳-۲. خودترمیمی خودآغازی در نوبت سوم

گاه گوینده بدون آنکه نشانه‌ای از بدفهمی در گفتار مخاطب در نوبت دوم دریافت کند، در نوبت سوم دست به آغاز و اجرای ترمیم گفتار نوبت اولش می‌زند. در این نوع ترمیم، گوینده می‌کوشد گفتارش را در همان نوبت ترمیم کند، اما پیش از آن مخاطب در میانه وقوع خطا و ترمیم آن نوبت‌گیری می‌کند. «در این موارد، نوبت دوم معمولاً حاوی عناصر طبیعی توالی نوبت بر اساس نوبت اول است و ترمیمی که در نوبت سوم رخ می‌دهد ارتباطی با آنچه در نوبت دوم بیان می‌شود ندارد» (شگل‌اف ۱۹۹۷). هرچندکه این ترمیم، ترمیم «نوبت سوم» نام دارد، اما در جایگاه چهارم روی می‌دهد و نوبت دوم در این نوع ترمیم‌ها بسیار کوتاه است و ممکن است فقط تأیید یا همپوشی کوتاه باشد. مثال (۶) نمونه‌ای از این نوع ترمیم است.

(۶) مهمان برنامه: ژاک تاتی از کارهای مردم برای نوشتن نمایشنامه‌هاش [الهام می‌گرفت =

[آه:]

مجری:

مهمان برنامه: = [آ: آ] فیلم نامه هاش رو به این شکل نوشت. بعد که به کارگردانی رو آورد در بعضی از فیلم‌هاشم بازی کرد (.). اما تفاوت کار اون با چارلی چاپلین درینه که چارلی چاپلین شخصیتی طنزه که در دنیای جدی قرار گرفته اما تاتی برعکسه (.). تاتی با اجسام و حیوانات بازی نمی‌کنه.....

در مثال (۶) گوینده در نوبت سوم با استفاده از آغازگر غیرواژگانی، ترمیم را آغاز و اجرا می‌کند و «فیلم‌نامه‌هاش رو» جایگزین «نمایشنامه‌هاش» می‌کند. بعضاً ممکن است گوینده «عنصر نیازمند ترمیم»، گفتارمخاطب را قطع کند تا هر چه سریعتر، قبل از آنکه زیاد از محل اشکال فاصله بگیرد، آن را ترمیم کند. مانند مثال (۷):

(۷) مهمان برنامه: هر انسانی یه شیطانی داره مردم گفتن یا رسول الله خوب شما هم شیطان دارید گفت بله دارم

اما شیطان من به دست من مسلمان شده =

مجری: = [بله آقای

مهمان برنامه: = [منظور/ینه] رام شده چون خُب شیطان مسلمان نمی‌شه.....

۳-۲. خودترمیمی دگرآغازی

در خودترمیمی دگرآغازی هرچند که ترمیم را معمولاً گوینده انجام می‌دهد، آغاز آن ممکن است توسط مخاطب باشد. شگل‌اف و همکاران (۱۹۷۷) دریافتند که در محاورات روزمره انگلیسی آمریکایی، دگرآغازی‌ها در نوبت دوم و قبل از تکمیل «همان نوبت» قرار می‌گیرند. داده‌های این تحقیق نشان می‌دهد که جایگاه دگرآغازی در توالی نوبت‌ها در مکالمه فارسی نیز، به همین شکل است. دگرآغازی در نوبت دوم، یعنی در نوبت پس از نوبتی که در آن خطا روی داده قرار می‌گیرد. در بعضی موارد اگر خودترمیمی در نوبت سوم رخ ندهد، تلاش دیگری برای

دگرآغازی در نوبت چهارم صورت می‌گیرد. در داده‌های این تحقیق، موردی برای آن مشاهده نشد. اما موارد زیادی از دگرآغازی در نوبت دوم و به دنبال آن خود ترمیمی در نوبت سوم وجود داشت. مثال (۸) نمونه‌ای از این نوع ترمیم است.

(۸) مهمان برنامه: ..... خوشبختانه تونستیم این طرح رو روی ۹۰ درصد مدارس در سطح کشور پیاده کنیم و

نتایج =

مجری: = ۹۰ درصد؟

مهمان برنامه: آ: آ بالاتر از ۷۰ درصد مدارس و نتایج با انتظاری که ازین طرح می‌رفت مطابق بود.....

در اینجا، مجری «عنصرِ نیازمند ترمیم» را در «همان نوبت» تشخیص می‌دهد و پس از تکمیل واحد سازنده نوبت مهمان، با تکرار «عنصرِ نیازمند ترمیم» در قالب سؤال، ترمیم را آغاز می‌کند. در ادامه، یعنی در نوبت سوم، مهمان خود ترمیم را انجام می‌دهد.

۳-۳. دگرترمیمی خودآغازی

در این نوع ترمیم که در داده‌های این تحقیق بسامد پایینی دارد، گوینده «عنصرِ نیازمند ترمیم» ممکن است مستقیم یا غیر مستقیم از مخاطب درخواست کند تا ترمیم را اجرا کند. براین اساس آغاز ترمیم در جایگاه‌های متفاوتی قرار می‌گیرد. اما در هردو حالت، اجرای ترمیم در یک نوبت و جایگاه قرار می‌گیرد. بیشتر خودآغازی‌هایی که منجر به دگرترمیمی می‌شوند آنهایی هستند که گوینده به صورت واضح و مستقیم از مخاطب، دعوت یا درخواست کمک برای یافتن عنصری مناسب جهت ادامه نوبت خود می‌کند. مثال (۹) نمونه‌ای از این مورد است.

(۹) مصاحبه شونده: ..... آخه ما چطور می‌تونیم تو این فضا و شرایط بازی خوبی داشته باشیم (.). وقتی که فد-

فدراسیون ((سرفه)) چطور بگم؟ =

گزارشگر: = بله (.). اونطور که باید هماهنگی لازم رو ایجاد نمی‌کنن.

مصاحبه شونده: بله اینا مشکلات کمی نیست (.). باید در نظر گرفت از طرفی مربی دائم عوض می‌شه.....

در اینجا، مصاحبه‌شونده برای ادامه دادن پاره‌گفتارش دچار مشکل می‌شود (چون نمی‌خواهد موجب ناراحتی مسئولان فدراسیون شود) و با سؤال «چطور بگم» از گزارشگر برای ادامه گفتارش تقاضای کمک می‌کند و بدین ترتیب ترمیم را آغاز می‌کند و گزارشگر در نوبت بعدی ترمیم را اجرا می‌کند. نکته قابل توجه این است که در این ترمیم، آغاز ترمیم در محل انتقال نوبت قرار دارد. بعضاً گوینده واضح و مستقیم از دیگری درخواست کمک نمی‌کند. در این موارد، خودآغازی نشان دهنده مشکل گوینده در یافتن واژه مورد نظر است. در نمونه زیر مهمان برنامه در به یاد آوردن نام شخصی، به صورت غیر مستقیم از مخاطب درخواست کمک می‌کند.

(۱۰) مهمان برنامه: البته نظر ایشون واسه بنده خیلی محترمه ولی بر خلاف نظر جناب آق {ا}: ی { =

مجری: = آ: ه جناب آقای اطاعت

مهمان برنامه: بله جناب آقای اطاعت که قبلاً هم گفتگو داشتیم خدمت ایشون (.). دانشگاه شریف بودیم یکبار...

نتیجه بررسی داده‌های تحقیق آن است که در خودترمیمی دگرآغازی، اگر درخواست به صورت مستقیم و ترمیم به صورت واضح آغاز شود، آغاز ترمیم در همان نوبت و در دومین جایگاه، یعنی در جایگاه انتقال نوبت (مانند مثال ۹) قرار دارد و اگر درخواست و آغاز ترمیم به صورت غیرمستقیم باشد، در جایگاه اول، یعنی در درون واحد سازنده نوبت (مثال ۱۰) قرار می‌گیرد. در هر حال، اجرای ترمیم در نوبت بعدی و در سومین جایگاه است.

۳-۴. دگرترمیمی دگرآغازی

در دگرترمیمی دگرآغازی، مخاطب ترمیم را آغاز و اجرا می‌کند. این فرایند در نوبت بعد از نوبتی که خطا روی داده انجام می‌شود. آنچه که در مورد دگرترمیمی‌های دگرآغازی در داده‌های این پژوهش مشاهده شد این بود که این نوع ترمیم‌ها را براساس مشابهت «عنصر نیازمند ترمیم» و جایگزین آن می‌توان در دو دسته کلی قرار داد. در نوع اول، دگرترمیمی با تکرار قسمتی از «عنصر نیازمند ترمیم» به علاوه عناصر جدید و در نوع دوم به صورت پاره‌گفتار جدید ساخته می‌شود. بسامد دسته اول در داده‌های تحقیق بیشتر بود، اما هر دو دسته این ترمیم‌ها در نوبت بعدی و در جایگاه سوم قرار می‌گیرند، یعنی محل آغاز و اجرای ترمیم در هر دو دسته یکسان است.

در مثال (۱۱) مجری پس از اینکه مهمان برنامه واحد سازنده نوبت خود را تکمیل می‌کند، برای پرهیز از کاربرد واژه تخصصی و ناآشنای «آتند» در رسانه ملی و قابل فهم کردن آن برای عموم بینندگان، ترمیمی را آغاز و اجرا می‌کند که از تکرار بخشی از «عنصر نیازمند ترمیم» و عناصر جدید «همون استاد دانشگاه» ساخته شده است. و در مثال (۱۲) هیچ‌گونه تکراری در ترمیم رخ نداده است، بلکه مجری برای روشن شدن و نیز کوتاه شدن بحث، ترمیم را با تولید پاره‌گفتار جدید «سخت ترین شرایط زندگی» و آغازگر «یعنی» انجام می‌دهد.

(۱۱) مهمان برنامه: ..... اون آقا اونجا یه امکانات خیلی مجهزی رو قبل از انقلاب ایجاد کرده بود اینا اونجا افتاده بود شبکه هم مسئولش یه دیپلمه بود به ایشون گفتم آقا می‌خواهی ما این بیمارستان رو فعال کنیم بخشش رو. گفت مگه میشه (. ما از بیمارستان دانشگاهی تهران یه اتند یه رزیدنت روز پنج‌شنبه میرفتن بندر لنگه با هم عمل میکردن آتنده [شنبه بر می‌گشت =

مجری:] = { آ:آ } آتند همون استاد دانشگاه

مهمان برنامه: [استاد دانشگاه] رزیدنت تا پنج‌شنبه دیگه می‌موند و خدماتو ارائه می‌داد تا پنج‌شنبه بعد که یه اتند

و رزیدنت دیگه می‌رفتن =

(۱۲) مهمان برنامه: = ولی خوب آ:آ من حالا اوایل انقلاب که برگشته بودم به کشور افتخار داشتم یه پنج سالی در شرکت نفت در خدمت عزیزان بودم می‌خوام عرض کنم که بهترین متخصصای نفت رو که از خارج از کشورم غالباً می‌موندن اینارو ما می‌تونستیم بیاریم رو سکوی سلمان جایی که شما نفس [نمی‌تونن بکشی =

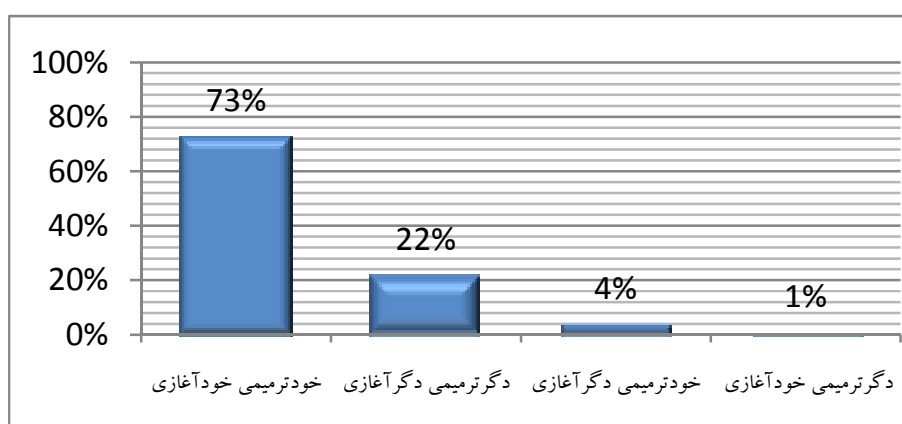
مجری:] = [یعنی سخت ترین] شرایط زندگی....

در همه این ترمیم‌ها، آغاز و اجرای ترمیم در نوبت بعدی قرار دارد. بنابراین، دگرترمیمی دگرآغازی به هر شکلی که اجرا شود (تکرار یا تولید پاره‌گفتار جدید) در نوبت بعدی و جایگاه سوم قرار می‌گیرد. همچنین این نوع ترمیم

تاییدی است بر نظر شگلاف و همکاران (۱۹۷۷) که تأکید می‌کنند ترمیم لزوماً برای تصحیح خطا به کار نمی‌رود بلکه گاه به ملاحظات شرایط حاکم برگفتگو مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۳-۵. درصد وقوع انواع ترمیم‌ها در داده‌های تحقیق

در میان ۶۰۱ ترمیم شناسایی شده در ۴۲۶ دقیقه مصاحبه تلویزیونی، تعداد ۴۴۱ مورد خودترمیمی خودآغازی، ۱۳۱ مورد دگرترمیمی دگرآغازی، ۲۳ مورد خودترمیمی دگرآغازی و ۴ مورد دگرترمیمی خودآغازی مشاهده گردید. در نمودار (۱) درصد وقوع چهار نوع ترمیم در داده‌های تحقیق با هم مقایسه شده است.

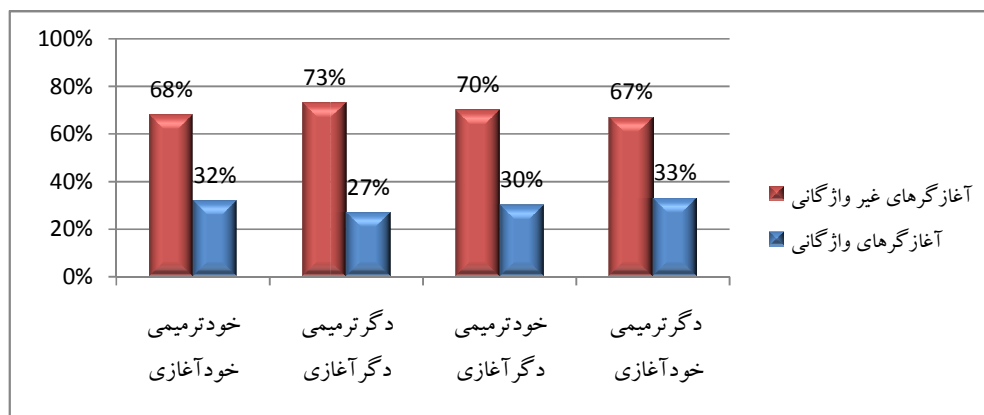

نمودار ۱: مقایسه درصد وقوع ترمیم‌ها در دادگان

همانطور که در نمودار (۱) مشاهده می‌شود، خودترمیمی خودآغازی با بسامد ۷۳ درصد نسبت به سایر ترمیم‌ها در داده‌های تحقیق مرتبه بالاتری دارد و پس از آن دگرترمیمی دگرآغازی با بسامد ۲۲ درصد قرار دارد. خودترمیمی دگرآغازی و دگرترمیمی خودآغازی به ترتیب با ۴ و ۱ درصد در مرتبه‌های بعدی قرار دارند.

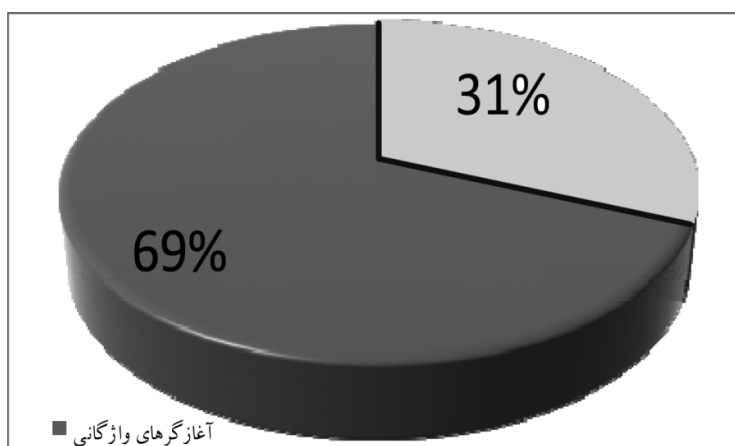
۳-۶. درصد وقوع آغازگرهای واژگانی و غیر واژگانی در داده‌های تحقیق

در بخش ۲-۲ اشاره شد که ترمیم معمولاً با استفاده از آغازگرهای واژگانی همچون «یعنی»، «منظورم اینه که» و مانند آن‌ها و یا غیرواژگانی همچون سرفه، کشش صدا، مکث و مانند آن‌ها آغاز می‌شود. آغازگرها در همه انواع ترمیم در ابتدای «عبارت در حال ترمیم» قرار می‌گیرند. در بررسی داده‌ها مشاهده شد که کلیه ترمیم‌ها با آغازگر شروع شده‌اند اما تعداد آغازگرهای غیر واژگانی (۴۱۵ مورد) بیشتر از آغازگرهای واژگانی (۱۸۶ مورد) است. در نمودار (۲) درصد وقوع آغازگرهای واژگانی و غیرواژگانی در انواع ترمیم‌ها به تفکیک مقایسه شده است.

نمودار ۲: مقایسه درصد وقوع آغازگرهای واژگانی و غیرواژگانی به تفکیک در انواع ترمیم‌ها

نمودار (۲) نشان می‌دهد که بسامد آغازگرهای غیرواژگانی نسبت به آغازگرهای واژگانی در همه انواع ترمیم‌ها بالاتر است. بررسی کل ترمیم‌ها در داده‌های تحقیق هم نشان می‌دهد که درصد وقوع آغازگرهای غیرواژگانی بیش از دو برابر آغازگرهای واژگانی است. نمودار (۳) درصد وقوع آغازگرها را در کل ترمیم‌ها نشان می‌دهد.

نمودار ۳: مقایسه درصد وقوع آغازگرهای واژگانی و غیرواژگانی در کل ترمیم‌ها

۴. نتایج تحقیق

در پژوهش حاضر چهار نوع ترمیم اصلی و جایگاه آغاز و اجرای آنها در مصاحبه‌های تلویزیونی زبان فارسی بررسی گردید. بررسی داده‌های تحقیق نشان می‌دهد که انواع اصلی ترمیم در مصاحبه‌های تلویزیونی زبان فارسی وجود دارد و نوبت‌ها و جایگاه‌های آنها به طور کلی با آنچه شگلاف و همکاران (۱۹۷۷) بیان کرده‌اند یکسان است. به بیان دیگر، سازمان ترمیم در زبان فارسی به طور کلی با یافته‌های آنها از داده‌های زبان انگلیسی آمریکایی به لحاظ انواع ترمیم و محل آغاز و اجرای آنها مطابقت دارد. تنها در یک مورد، یعنی خودترمیمی دگرآغازی نمونه-ای از دگرآغازی در نوبت چهارم در مصاحبه‌های تلویزیونی زبان فارسی مشاهده نشد. دلیل آن ممکن است این

باشد که در مصاحبه‌ها به دلیل رسمی بودن موقعیت و شرایط حاکم از لحاظ وقت و سایر عوامل بیرون زبانی، این نوع ترمیم‌ها به اندازه سایر ترمیم‌ها روی نمی‌دهند. دستیابی به این نتایج البته نمی‌تواند غیرمنتظره باشد زیرا همانطور که در مقدمه این مقاله اشاره کردیم سایر محققان هم که بر روی زبان‌های دیگر کار کرده‌اند کمابیش به نتایج مشابهی دست یافته‌اند و جملگی تاکید کرده‌اند که نتایج تحقیقاتشان بر یافته‌های شگلاف و همکاران (۱۹۷۷) منطبق بوده است.

همچنین بررسی داده‌های تحقیق نشان داد که در گفتگوهای تلویزیونی زبان فارسی بیشترین بسامد از آن خودترمیمی خودآغازی است که این یافته تحقیق با نتایج تحقیق شگلاف و همکاران (۱۹۷۷) و اسپرسن (۱۹۹۸) مبنی بر ارجحیت کاربرد خودترمیمی خودآغازی بر سایر انواع ترمیم همخوانی دارد. البته باید در نظر داشت که طبیعت مصاحبه‌های تلویزیونی ایجاب می‌کند که در اغلب مواقع مصاحبه‌شونده نسبت به مصاحبه‌گر نوبت‌های طولانی‌تری داشته باشد. بنابراین فرصت خودترمیمی خودآغازی در چنین فضایی بیشتر خواهد بود. نتایج مربوط به بسامد آغازگرهای واژگانی و غیرواژگانی در داده‌های تحقیق هم حاکی از آن است که هم‌سوی با نتایج مطالعات بر روی ترمیم در زبان انگلیسی، کاربرد آغازگرهای غیر واژگانی در انواع ترمیم‌ها بر کاربرد آغازگرهای واژگانی ارجحیت دارد و بیش از دو برابر آن است. همچنین هیچ نوع فن آغازگری زبان - ویژه در داده‌ها مشاهده نشد.

در باره نقش تعاملی ترمیم، یعنی این‌که گویندگان بعضاً ترمیم‌ها را برای اهداف تعاملی و بیرون زبانی در گفتگو به کار می‌برند و نیز این‌که شرایط حاکم بر گفتگو و نوع روابط افراد در ایجاد ترمیم‌ها و کاربرد نوع خاصی از آن‌ها تأثیرگذار است، مشاهده شد که در مصاحبه‌های تلویزیونی نیز، عوامل برون زبانی و محیط و شرایط گفتگو در انجام ترمیم‌ها و نوع آغاز و اجرای آنها مؤثر است. برای مثال از آن‌جا که تلویزیون، به عنوان رسانه ملی، یکی از وظایف پایبندی به استفاده از واژگان فارسی برای جلوگیری از شیوع کاربرد واژگان بیگانه و حفظ زبان ملی است، تعداد زیادی از ترمیم‌ها (از جمله مثال ۱) در داده‌های تحقیق با این هدف انجام شده است.

مورد دیگر از تاثیر شرایط و عوامل بیرون زبانی حضور بینندگان به عنوان مخاطب اصلی برنامه‌های تلویزیونی و باورها و حساسیت‌های آن‌ها است که موجب می‌شود بعضاً گوینده نتواند با خودترمیمی (نوع ارجح ترمیم) ترمیم را انجام دهد و پس از آغاز ترمیم انجام آن را به مصاحبه‌گر واگذار کند (مانند مثال ۹). همچنین اگرچه در بعضی از ترمیم‌ها، بخش نیازمند ترمیم حاوی هیچ گونه مشکلی برای گوینده یا مخاطب نیست اما مصاحبه‌کننده برای آگاه کردن بینندگان و روشن کردن مطلب برای آن‌ها (مثال ۱۱) و یا برای کوتاه کردن بحث به دلیل محدود بودن زمان در برنامه‌های تلویزیونی (مثال ۱۲) ترمیم‌هایی را انجام می‌دهند.

کتابنامه

محرابی، ابوالقاسم (۱۳۸۸) ساختار نحوی خوداصلاحی در محاوره زبان فارسی. رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبائی: دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی.

Besinder, N. (1989) "Information withholding as a manipulative and collusive strategy in Nukulaelae gossip" *Language in Society*, 18: 315-341.

- Drew, P. (1981) "Adults« corrections of children«s mistakes", In J.M. Atkinson & J. Heritage (eds.), *Adult-child Conversation*, 152-164. Cambridge: Cambridge University Press.
- Drew, P. (1997). "Open class repair initiators in response to sequential source of troubles in conversation" *Journal of pragmatics*, 28: 133-148.
- Egbert, M. (2004) "Other-initiated repair and membership categorization – some conversational events that trigger linguistic and regional membership categorization" *Journal of Pragmatics*. 36: 1467-1498.
- Fromkin, V. A. (1968) "Speculations on performance models", *Journal of Linguistics*, 4:47-68.
- Fromkin, V. A. (1973) "The non-anomalous nature of the anomalous utterances" in Fromkin, V.A. (ed.) *Speech Errors as Linguistic Evidence*. The Hague: Mouton.
- Fromkin, V. A. (1980) *Errors in Linguistic Performance: Slips of the Tongue, Ear, Pen, and Hand*. New York: Academic Press.
- Garfinkel, H. (1967) *Studies in Ethnomethodology*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Goodwin, C. (1987) "Forgetfulness as an interactive resource" *Social Psychology Quarterly*, 50: 2, 115-130.
- Green, E. (1969) "Phonological and Grammatical aspects of jargon in an aphasic patient: a case study", *Language and Speech*, 12: 80-103.
- Hockett, C. F. (1967) "Where the tongue slips, there slip I", in: To Honor Roman Jakobson, 910-936. The Hague, Netherlands: Mouton.
- Jaspersen, R. (1998) *Repair after Cut-off*. Unpublished PhD Dissertation. University of Colorado. Boulder.
- Jefferson, G. (1974) "Error Correction as an Interactional Resource" *Language in Society*, 3: 2, 181-199.
- Jefferson, G. (2004) "Glossary of transcript symbols with an introduction". In: G. H. Lerner (ed.) *Conversation Analysis: studies from the first generation*. 13-23. Philadelphia, John Benjamins.
- McHoul, A. W. (1990) "the organization of repair in classroom talk" *Language in Society*, 19: 3, 349-377.
- Moerman, M. (1977) "The preference for self-correction in a Tai conversational corpus" *Language*. 53: 4, 872-882.
- Sacks, H. Schegloff, E. A. Jefferson, G. (1974) "A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation" *Language*, 50: 4, 696-735.
- Schegloff, E. A. (1987) "Recycled turn beginnings: A precise repair mechanism in conversation's turn-taking organization" In Button, G. and Lee, J. R. E. (eds.) *Talk and Social Organization*. 70-85, Clevedon: Multilingual Matters.
- Schegloff, E. A. (1992) "Repair after next turn: The last structurally provided defense of intersubjectivity in conversation" *American Journal of Sociology*, 97: 5, 1295-1345.
- Schegloff, E. A. (1997) "Third turn repair" In Guy, G. R. Feagin, C. Schiffrin, D. and Baugh, J. (Eds.) *Towards a Social Science of Language: Papers in honor of William Labov*, *Social Interaction and Discourse Structures*. 31-40, Amsterdam : John Benjamins Publishing Company.
- Schegloff, E. A. (2000) "Overlapping talk and the organization of turn-taking for conversation" *Language in society*, 29: 1, 1-63.
- Schegloff, E. A. (2007) *Sequence Organization in Interaction: A Primer in conversation Analysis*. Vol. 1. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schegloff, E.A. and Sacks, H. (1973) "Opening up closings" *Semiotica*, 8: 4, 289- 327.
- Schegloff, E. A. Jefferson, G. & Sacks, H. (1977) "The preference for self-repair in the organization of repair in conversation" *Language* 53: 2, 361-382.
- Schiffrin, D. (2006) *In Other Words: variation in reference and narrative*. Cambridge: Cambridge University press.
- Wei, Z. (1998) *Repair in Chinese Conversation*. Unpublished Ph. D Dissertation. University of Hong Kong.